

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. VIII. Aliis argumentis confutatur scientia media,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

modum libertatis, nisi sit prædeterminans. Causare in nobis modum libertatis, est efficere liberam determinationem voluntatis humanæ; in ea enim consistit libertas actualis, sive usus & exercitium liberi arbitrij: Sed implicat divinum decretum causare liberam determinationem voluntatis humanæ, nisi sit prædeterminans: Ergo implicat illud attingere modum libertatis, nisi sit prædeterminans. Major constat, Minor probatur dupliciter. Primo quia implicat, decretum causare liberam determinationem voluntatis humanæ, nisi illam antecedit prioritate naturæ & causalitatis; cum omnis causa debeat esse prior factem naturæ suo effectu, ut docent Philosophi: Sed decretum antecedit prioritate naturæ & causalitatis determinationem voluntatis, est prædeterminans, ut constat; Thomista enim nomine decreti prædeterminantis, nihil aliud intelligunt, quam decretum antecedit liberam determinationem voluntatis, prioritate causalitatis, & naturæ: Ergo implicat decretum causare liberam determinationem nostræ voluntatis, nisi sit prædeterminans.

Secundò probatur eadem Minor. Implicat determinationem voluntatis humanæ causari à decreto purè indifferenti. Tum quia, ut passim docet D. Thomas, à principio indifferenti, ut indifferens est, non exit actus determinatus, nisi ab alio determinetur. Tum etiam, quia decretum indifferens expectat determinationem à libero arbitrio. Ergo modus conciliandi libertatem creatam, cum ratione primæ causæ in Deo, per scientiam mediam, & per decretum purè indifferens, impossibilis est, & manifestam involvit contradictionem: cum evidenter repugnet, à decreto purè indifferenti, & à voluntate humana determinabili, ejus liberam determinationem causari.

119. Respondeo secundò, negando Antecedens: ad cuius probationem, nego Majorem; licet enim decretum prædeterminans antecedit actus nostros liberos, & liberam determinationem voluntatis nostræ, prioritate naturæ & causalitatis, non tamen imponit necessitatem antecedentem. Tum quia voluntas, ut subest tali decreto, retinet potentiam ad actum oppositum; eò quòd illud nunquam determinet voluntatem ad agendum, nisi priùs tempore, vel naturæ, applicet intellectum ad representandum objectum ad quod illam movet, sub indifferentia objectiva judicij, quæ est proxima radix libertatis, & quæ posita in intellectu, implicat voluntatem necessitari, ut disputatione suprâ citatâ ostendimus. Tum etiam, quia licet tale decretum, & motio, vel gratia efficax ex illo proveniens, non sit formaliter consequens actus liberos nostræ voluntatis, æquivalenter tamen ad illos consequitur: quia consequitur ad aliquid in quo continetur, & à quo causatur nostra libertas: scilicet ad efficaciam divinæ voluntatis; ut ibidem fusè declarabimus, & argumenta quæ Pater Annatus in libro pro defensione scientiæ mediæ edito, in contrarium adducit, exactè discutimus, & diluimus.

§. VIII.

Aliis argumentis confutatur scientia mediæ.

PRÆTER argumenta præcedentibus paragraphis adducta, plura alia suppetunt ad impugnandam scientiam mediam, quæ breviter & compendiosè hic attingemus, ea enim lato calamo,

Tom. I.

A & stylo eleganti, prosequitur P. Baronius in libro de libertate humana & gratia divina. *Disp. 2.*

Primum potest sic proponi: Tota veritas & notitia futurorum, nititur transitu illorum à statu possibilium ad ordinem futurorum, qui nec fieri, nec cognosci potest, nisi detur vel cognoscatur causa externa illius transitus: Atqui non potest alia illius transitus causa externa, præter voluntatis divinæ decretum, assignari: Ergo in illo & vi illius cognoscuntur futura, non verò per scientiam mediam, in signo rationis illud antecedente.

Respondet P. Annatus, negando Majorem, quæ asserit futurorum veritatem & notitiam niti transitu illorum à statu possibilium ad ordinem futurorum; quia (inquit) ad verum transitum requiritur rem aliquod tempus sub priori statu transigere, antequam ad alterum deducatur, quod rebus futuris competere nequit, cum futuro illis conveniat ab æterno.

Sed si valeret hæc solutio, seu ratiocinatio, posset aliquis negare Solem & Angelum, & quamlibet rem permanentem, ab æterno creatam (ut creati nihil repugnat) transire à non ente & nihilo, ad esse; quod absurdum est, cum ad talem transitum satis sit ex propriis meritis deberi rei create statum nihili, & potuisse per totam æternitatem, vel ad tempus, in eo detineri. Quid verò horum deest futuris quibuscumque à Deo præscitis ab æterno, ut illis non minus transitus à possibili ad futurum competat, quam ut rebus ab æterno creatis transitus à nihilo ad esse; cum reverà eadem res quæ modò dicitur futura, potuerit esse sub statu rei purè possibilis, & talis status ei debeatur?

Non minus absurdum est quod asserit idem Author, ad transitum actus liberi de possibili ad futurum, sufficere indifferentiam causæ ad utrumlibet, quæ supposita, putat perinde securum actum liberum, sicut ex possibilitate ignis, cum providentia illius naturæ accommodata, futura est calefactio. Quid enim incredibile, perinde à voluntate sui determinativa, nullâ nec à se nec à Deo determinatione præviâ, oriturum qui certo sciatur actum liberum, sicut ab igne stupæ applicato calefactionem: ut enim ait S. Thomas 3. contra Gentes cap. 2. *Quod indifferenter se habet ad multa, non magis unum operatur, quam aliud: unde à contingente ad utrumque, non sequitur aliquis effectus, nisi per aliquid quò determinetur ad unum.* Unde merus est paralogismus, ejusdem Authoris argumentatio pro veritate conditionatorum ante decretum Dei, ex comparatione causæ necessariæ ad liberam. Quæ ratione (inquit) se habet causa necessaria & determinata ad effectum absolutè & conditionatè futurum, ita se habet causa libera, ut est sui determinativa: Atqui ex illa consequitur effectus determinatus, & hoc certo scitur à Deo ante decretum: Ergo pariter ex causa libera, & sui determinativa, consequitur effectus certo futurus, & scitus à Deo ante decretum. *Mirum est sanè* (inquit P. Baronius)

à duobus extremis adeo remotis, potuisse eundem effectum deduci. Si valeat ejusmodi illatio, verum erit quodlibet ex quolibet fieri. A causa necessaria deducitur effectus necessarius, quia non potest aliter, nec quidquam aliud agere: causa verò libera & sui determinativa, potest utrumlibet, nec ex Adversariis potest quidquam certi de illa statui, in quam partem infallibiliter inclinet, donec securus fuerit dubium tollens suâ præsentia effectus;

Qq ij

Et hunc si superis placet aequabimus effectui ex causa necessaria & determinata consecuto ! Certè hæc Adversarij consequentia (ut Caietanus aliâ occasione dixit) nunquam trahetur ex antecedente posito, etiam si centum boum paria admoventur.

24. Secundum argumentum : Futura conditionata, qualia extant in Scriptura, de conversione Tyriorum, factis apud ipsos miraculis, quæ edita fuerant apud Judæos, de prodicione Davidis à Ceilitis faciendâ, si apud ipsos moraretur, dum Saul accessisset, & alia id genus futurorum conditionatorum, habent veritatem certam, scitam à Deo, quæ ad liberorum ordinem pertineat, & distinguitur à veritate quæ inest hujusmodi rebus, ut purè possibilibus, aut ut futuris sub disjunctione : Sed hujusmodi veritatis, ut libera, & distinctæ à veritate possibilium, aut sub disjunctione futurorum, nulla potest dari aliâ causâ, nisi actuale Dei decretum, ex parte subjecti seu potentia absolutum, & conditionatum ex parte objecti : Ergo hujusmodi futura non possunt cognosci ut vera, nisi in decreto actuali, subindeque excludenda est scientia mediâ ad hoc inducta, ut ante decretum actuale hujusmodi futura cognoscantur. Major est evidens, Minor verò, in qua est difficultas, sic ostenditur. Causa veritatis quæ hujusmodi conditionatis inest, non potest esse decretum indifferens quod fingunt Adversarij in Deo, pro signo antecedenti scientiam mediâ ; cum tale decretum sit commune ad veritatem possibilem, & futuri disjunctivè ; & quod multis est commune, non possit esse causâ discretionis & determinationis : neque etiam decretum actuale posterius, pendens à prævisione futuri consensûs voluntatis creatæ, cum posterius non possit esse causâ prioris : Ergo necessariò recurrendum est ad actuale decretum prius, prædefinitivum futuri, quod sit causâ prima & propria hujus veritatis ; & nisi ad illud recurramus, sequitur dari aliquid horridum in tota Theologia & Philosophia, nimirum statum illum futuri determinatè, distinctum à statu possibilem, aut futuri disjunctivè, cui nihil in Deo respondeat, à quo efficiatur, aut quod participet, ut rectè discurrit Joannes à Sancta Thoma disp. 14. art. 4. Unde immeritò dicit P. Ananatus, non videri probabilitatem hujus consequentia, nec satis digestam hanc ratiocinationem : hic enim discursus clarissimus est, & nihil indigestum habet, nisi stomacho debili, aut fastidienti.

Idem argumentum fusè & eruditè prosequitur Ildephonus Michaël Tomo 1. in 1. p. quæst. 14. dubio 3. cap. 4. ubi sic discurrit : Objectum aliquod creatum transire de statu possibilitatis, & accedere aliquoties ad statum existentia & futuritionis, exiens à mera possibilitate, & quod hoc fiat sine influxu, & interventu, & voluntate primæ causæ, quid inintelligibile & imperceptibile est. Et hoc asseritur in ista scientia mediâ ab ejus Authoribus : nam futura illa contingentia conditionata, sunt in statu futuritionis conditionate, ac per consequens exierunt à statu mera possibilitatis, & hoc sine interventu, vel influxu, vel causalitate primæ causæ. Item in tali objecto futuro conditionatè reperitur determinatio veritatis, & applicatio ad veritatem, cum tamen de se talia objecta sint indifferencia & indeterminata, possintque habere & veritatem & falsitatem ; & tamen primæ causæ nullum influxum habuit in tali determinatione & ap-

A plicatione. Est autem primæ causæ, etiam primæ veritatis, & veritas reperta in tali objecto futuro conditionatè, est veritas secunda, creatæ & participatæ. A quo ergo est participatæ hæc veritas, si non à primæ veritate, & à primæ causâ ? A quo extractum est hoc objectum à mera possibilitate, & introductum in aliquam futuritionem, scilicet conditionatam, si à primæ causâ non est extractum ? Quis hoc percipiet, vel cui hoc non difficile apparebit ? Et quod pejus est, Deum ipsum intrinsecè determinant, & quasi applicant hæc talia objecta scientia mediâ : nam cum in Deo intelligatur indifferencia ad representandum vel consentium vel dissentium ; ex objecto creato provenit determinatio intrinsecè in intellectu & scientia Dei, vi cujus nunc de facto intrinsecè scientia Dei est representans hanc partem objecti creati, potius quàm aliam, & est potens objectum creatum determinare Deum ad aliam intrinsecam representationem, eodem passu quo tale objectum, & liberum nostrum arbitrium, est potens ut dissentiat quando consentit, vel ut consentiat quando dissentit ; & hoc totum Deo nondum consentiente, nec approbante, nec annuente. Itaque liberum arbitrium creatum habet clavem illius abyssi, quæ claudat, vel aperiat, ut sibi placuerit, ostium illud, quasi mittendo ad hanc vel ad illam partem, sine eo quod indigeat ad hoc, vel licentia, vel facultate, vel influxu, vel interventu ipsius abyssi &c.

C Tertium argumentum contra scientiam mediâ, potest sic breviter proponi. Nemo nostrum ita desipit, ut hypothetica judicicia simul concipiat cum absolutis : quis enim lucentem Solem videns dixerit, si luceret Sol, illum viderem ? aut præ manibus habens aut legens Breviarium, diceret : si haberem Breviarium, illud legem ? Atqui similes sunt propositiones hypotheticæ, quas Assertores scientiæ mediæ Deo affingunt, quia ut supra §. 6. demonstratum est, juxta illorum principia, judicium futurorum absolutorum in Deo est prius, aut certè simultaneum, & nullâ ratione posterius judicio hypothetico : Ergo non videtur absurditate carere, admittere in Deo hujusmodi judicicia hypothetica, quibus solis constat scientia mediâ.

D Quartum argumentum : Duobus solum modis interpretari possumus Antecedens hujus propositionis hypotheticæ, Si Deus concurrat, ille consensus est futurus, quæ est objectum scientiæ mediæ ; vel ut intelligatur de voluntate concurrendi indifferenter ad assensum & dissentium, ut volunt Molina, & Suarez : vel secundo ut intelligatur de decreto absoluto, & merè concomitante, ac per extrinsecam Dei causalitatem constituto, ut Vazquez & Arrubal docent : Sed quocumque modo intelligatur, evertitur objectum scientiæ mediæ : Ergo & ipsa perit, cum stare nequeat destructo objecto, & Authores scientiæ mediæ, sunt ipsius destructores. Major patet, Minor probatur. Objectum scientiæ mediæ duo requirit, primò certam & determinatam veritatem, secundo veritatem liberi ordinis, quæ non pertineat ad scientiam simplicis intelligentiæ : Sed quocumque ex duobus modis recentis, Antecedens hujus propositionis hypotheticæ, Si Deus concurrat, ille consensus est futurus, explicetur, utraque vel alterutra ex illis duabus perfectionibus aut conditionibus ad objectum scientiæ mediæ requisitis tollitur : Ergo & ipsum objectum scientiæ mediæ. Major est evidens, Minor quoad utramque partem suadetur. In primis enim si in

primo sensu interpretetur concursus Dei, id est voluntatem indifferentem ad cooperandum cum causis secundis, & ab illis determinabilem, tollitur certa veritas futuri conditionati, cum voluntas indifferens non majorem cum consensu, quam cum dissensu connexionem habeat. Si vero in alio sensu, Antecedens illius propositionis hypotheticæ explicemus, tollitur alia conditio ad objectum scientiæ mediæ requisita, nempe libertas & contingentia, tunc enim transit in sensum purè necessarium, imò identicum, & in circulum vitiosum: non minùs enim necessarium est, si Deus cum causa secunda operetur, ipsam pariter operari, quàm si duo homines simul currant, utrumque currere: vel si duo equi simul trahant eundem currum, utrumque simul trahere; correlativa enim sunt simul naturâ & cognitione, & unum altero sublato subsistere nequit: Ergo &c.

127. Hæc est summa argumenti quod fuscè proponit Joannes à S. Thoma, & quo ait *acriter morderi Adversarios, & inde telorum imbrem ingruere.* Et certè hoc argumentum difficillimum est, nec tam argumentum dici potest, quàm germen inexhaustum argumentorum; plures enim congerit & accumulât difficultates, à quibus nunquam satis se expediunt Adversarij, licet in omne latus se vertant. Nam si in primo sensu concursus Dei interpretetur, id est voluntatem indifferentem ad concurrendum ad quocunq; creatura voluerit, ut communiter exponere solent, manifestum est illum non posse apponi ut Antecedens suprâ dictæ propositionis hypotheticæ; est enim communis lex Dialecticæ, falsam esse hypothesim, cujus Antecedens potest esse verum, falso consequente: voluntas autem indifferens, & parata ad assensum & dissensum concurrere, quolibet eorum determinatè sublato, subsistere potest. Si verò decretum Dei ponatur purè concomitans operationem liberam voluntatis creatæ, & constituitur causalitate Dei extrinsecâ, indistinctâ à concursu simultaneo, & subinde ab actu causæ secundæ, non potest evitari circulus iste vitiosus, ac penè nugatorius: *Res est futura, quia Deus vult; & Deus illam vult, quia futura est.*

ARTICVLVS VI.

Absurdus & inconuenientibus exploditur scientia mediæ.

PLura adduci solent absurda & inconuenientia, quæ sequuntur ex scientia mediæ, nos graviora tantùm & clariora colligemus.

§. I.

Scientia mediæ favere videtur ac viam sternere errori illi Semipelagianorum, quò asserunt dari in nobis initia quædam fidei & bonæ voluntatis, quæ non erant à gratia, sed à natura.

128. Probatur breviter: Scientia mediæ ponitur ab ejus defensoribus, ut Deus ante omne decretum præveniens nostras voluntates, cognoscat an homo positus sub his aut illis occasionibus, pro sua libertate consensurus, vel dissensus sit vocationi ad fidem verbi gratiâ; supposito tamen auxilio de se indifferenti, & moraliter tantùm excitante, quod per ipsum consensum reddendum est efficax, si de facto operetur, vel inefficax per dissensum, si nolit operari. Hæc est tota ratio scientiæ mediæ, ut notissimum est legenti-

Tom. I.

A bus Authores qui illam docent, & in quotidianis disputationibus ita passim affirmant. Sed in hac præscientia sic explicata, involvitur, & divino conspectui offertur, aliquod initium fidei, & bonæ voluntatis, quod non est à gratia, sed à natura, nec à Deo, sed à solo libero arbitrio, pro sua innata libertate determinante gratiam ad consensum: Ergo scientia mediæ favet & viam sternit errori illi Semipelagianorum, quò asserunt dari in nobis quædam initia fidei & bonæ voluntatis, quæ non erant à gratia, sed à natura. Qui error damnatur in Concilio Arausicano can. 5. his verbis: *Si quis sicut augmentum, ita & initium fidei, non per gratia donum, sed naturaliter in nobis esse dicit, Apostolicis Dogmatibus adversarius probatur, Beato Paulo dicente: quia qui cœpit in nobis bonum opus, perficiet.* Major, & Consequentia patent, Minor verò, in qua est difficultas, sic ostenditur. Determinatio & pia motio voluntatis, applicantis & moventis intellectum, ad credendum & assentiendum mysteriis revelatis, est initium fidei, & quidam credulitatis affectus, ut docent Theologi in Tractatu de fide: Sed talis determinatio, quæ per scientiam mediæ futura sub conditione prævidetur, non supponitur, nec divino conspectui exhibetur, ut futura, ex vi determinationis gratiæ, illam causantis, & applicantis voluntatem ad illam; sed potiùs supponitur, & prævidetur à Deo, ut applicans & determinans ipsam gratiam, quæ de se indifferens est, & à voluntate creata determinabilis, ut docent Adversarij: Ergo talis determinatio non supponitur, nec prævidetur à Deo, ut causata vel causanda à gratia, & ut ex auxilio Dei determinatè proveniens; sed ut ab ipsa voluntate nascens, & ex solis viribus liberi arbitrij procedens.

129. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Illa determinatio voluntatis, quæ supernaturalis est, & initium fidei, ac justificationis, non potest prævideri à Deo, ut procedens & causata, vel causanda, à gratia moraliter excitante, vel à gratia coëfficientiæ: Ergo solum potest prævideri, ut causata, vel causanda ex viribus liberi arbitrij. Consequentia patet: Nam præter illas duas gratias auxiliantes, nullam aliam admittunt defensores scientiæ mediæ: rejiciunt enim gratiam ex se efficacem, & physicè prædeterminantem. Antecedens verò, quantum ad utramque partem, probatur. In primis enim talis determinatio voluntatis, non potest prævideri à Deo, ut causanda per gratiam moraliter excitantem: quia juxta principia Adversariorum, talis gratia subjicitur libero arbitrio, & ab illo determinatur, & applicatur ad agendum; ac proindè illa non efficit determinationem liberi arbitrij, sed potiùs determinatio liberi arbitrij causat ejus efficaciam & usum.

130. Addo quòd excitatio moralis, non est vera & realis efficientia, sed impropria tantùm & metaphorica, magisque pertinet ad genus causæ finalis, quàm efficientis: movet enim solum objectivè, & exhibendo voluntati bonitatem, quæ illam allicit & invitat ad consensum, non tamen re verè efficienter influit in illum; ut constat in puero, qui moraliter movetur & excitatur ad currendum, ostensione pomi, vel imaginis: nullus enim dicit talis objecti representationem, esse veram & propriam causam efficientem cursûs illius.

Probatur etiam Antecedens, quantum ad se.

Qq iij